

במרחבי רוסיה

חופים לבנים וארוכים, אגמים ולגונות בכל גוני הכחול, יערות עבותים, הרי געש ואנשים חמים באי הגדול ביותר של רוסיה

סחלין ביים, באווייר וביבשה

כנסייה חדשה ומבהיקה בולטת על רקע בתיה של העיר יז'נסחלינסק, המאכלסת רצועה צרה שבין ההרים לים; למעלה: מבט מן האווייר על נהרות, אגמים, לגונות וקו המים המפסלים את נופיו של האי

"האי סחלין שוכן בים אוחוצק ויוצר מחסום מהים הנמשך כמעט אלף ורסטות לאורך חופה המזרחי של סיביר ולשפך הנהר אמור. צורתו נמתחת מצפון לדרום, ולדעת כותב דברים אלה, המתאר שלו מזכיר דג חדקן,"

כך מתאר הסופר אנטון צ'כוב את האי השוכן במזרחה הרחוק של רוסיה. "אורכו של האי הוא 900 ורסטות; בנקודה הרחבה שלו הוא מגיע ל-125 ורסטות, במקום הצר ביותר ל-25 ורסטות. הוא פעמיים גודלה של יוון ופעם וחצי גודלה של דנמרק." המרחקים שמונה צ'כוב בוורסטות, מידה רוסית ישנה, קרובות מאוד לאלה הנמדדות כיום בקילומטרים. הריחוק והמיקום הגיאוגרפי של סחלין (Sakhalin), הנמצאת כ-6,500 קילומטרים ממזרח למוסקבה, הכתיבו לאי הגדול והפראי הזה היסטוריה של מלחמות וכיבושים, שמהדהדים בו גם כיום. חופיו הדרומיים יושבו לראשונה בדייגים יפנים שהגיעו מהוקאידו (Hokkaido), האי הצפוני ביותר של יפן, המופרד מסחלין במצר של 40 קילומטרים בלבד. אל קצהו האחר של האי באו מצפון הרוסים, והוא נוהל על פי הסכם שנחתם על ידי שתי המדינות עד שרוסיה רכשה את כל שטחו ב-1875. בתחילת המאה ה-20, בעקבות מלחמת רוסיה-יפן, חזרה יפן לשלוט בו עד שכולו הוחזר

לברית המועצות לאחר מלחמת העולם השנייה. "אז באת לחור שכוח האל הזה," אומרת לצ'כוב רעייתו של אחד מאי לפי האסירים שהוגלו לאי הרחוק הזה כאשר שימש מושבת עונשין של האימפריה. הסופר ביקר בסחלין ב-1890, לאחר מסע חוצה סיביר, כשמח' לת השחפת כבר קיננה בגופו. ספרו "האי סחלין", המבוסס על הרשימות שכתב בחודשי שהייתו באי, הוא מסמך ספרותי, ובעיקר חברתי, אשר השפיע על הלך רוחו ועל יצירתו. כיום, במקום אסירים מגיעים לסחלין נציגי חברות נפט וגז, אך יופיים הפראי של הים, האדמה והשמים כמעט שלא השתנה. חופי ים אוחוצק (Okhotsk) הקר מקיפים לב הררי עטור יערות עבותים שבהם דובים משור' טטים; עשרות הרי געש רדומים מותירים את עקבותיהם בנוף, והתושבים מספרים סיפורים מרתקים על האופן שבו הם או הוריהם, או הורי הוריהם, מצאו את דרכם לכאן.

ים

הסרטן שאחו ולרי בידי היה עצום. הסירה התנודדה כאשר הרים אותו מתוך המלכודות ששלו עובדיו מתוך הים. את סרטן קמצ'טקה, שצבעו אדום עז, ניתן למצוא רק בחלק זה של העולם. צפינו מרחוק במושבת כלבי ים הנהנית מקרני השמש על מקבץ סלעים המגיה מהים. הדייגים הטילו חכה והעלו אותה כאשר דגים התנוצצו מעל ארבעה קרסים. הנקי' בות, שבטנן העגולה מלאה בכיזים, והצעירים נורקו בחזרה לים. הזכרים והסרטנים העצומים הוגשו לארוחת הצהריים.

ולרי הוא הבעלים של מלון Aquamarine, הסמוך לחוף הים בכפר לט' נוייה (Lesnoe). באמצע השבוע היינו המבקרים היחידים במקום, אך בסופי שבוע מגיעים לכאן אורחים רבים. הדיג, בים ובאלפי הנחלים והאגמים של סחלין, הוא יותר מתחביב - הוא חלק בלתי נפרד מהכלכלה והתרבות של תושבי המקום.

בשבת ציינו את חג אהבת המשפחה והנאמנות. הצטרפנו לשיירת רכי' בים של קבוצה המכנה את עצמה "החברים של סרגיי שארוף" בנסיעה לכף וליקן (Velikan), שתצורות סלעיו המזדקרים מתוך הים הן מן המ' ראות המוכרים של האי. בפאתי העיר הנוף האורבני התחלף עד מהרה בטבע פראי. עברנו על פני אגם גדול ופנינו לדרך עפר. דיונה גבוהה עטורת צמחים עשבוניים הסתירה את הים. מעברו האחר נראו עצי המחט הכפופים מהרוח כמו עצי בונסאי.

על החוף חיכה לנו סרגיי ברכב באגי לבן, שנתרם על ידי חברת הנפט אקסון למכללה שבה הוא משמש דקן מחלקה. "עם הרכב הזה אין לסח' לין קצה," אמר כאשר הצטרפנו אליו לנסיעה על רצועת החוף הרחבה, שלאורכה השתכנו נופשים באוהלים, ילדים שיחקו עם כלבים, ופרות טבלו את טלפיהן במים. "הקיץ שלנו כה קצר עד שאפילו הפרות רוצות לשחות," אמר בחיוך.

חנינו בכף וליקן ופסענו בחול הרך עד קשת הסלע הגדולה, שמבעד לה עפו השחפים במהירות. השמים היו בהירים ומפוספסים בענני נוצה, ועל פני המים נראו כיפות קצופות שלא הבשילו לכדי גלים משתברים. להפך - הנחשולים הקטנים התיישרו, קרירים ומאופקים, ככל שהם התקרבו לחוף.

את סרטן קמצ'טקה, שצבעו אדום עז, ניתן למצוא רק בחלק זה של העולם. צפינו מרחוק במושבת כלבי ים הנהנית מקרני השמש על מקבץ סלעים. הדייגים הטילו חכה והעלו אותה כאשר דגים התנוצצו מעליה

לפתע הופיעו חותרי קיאקים וגולשי סאפ משום מקום. בקצהו האחר של החוף הספיקו חברי הקבוצה להתארגן לארוחת צהריים. תה נמוג לכוסות, ומרק דגים התבשל בסיר.

ישבתי עם סרגיי על החול והוא סיפר לי על אביו, שהגיע לסחלין בע' קבות שירותו הצבאי. "היו לו אפשרויות אחרות אבל הוא בחר להישאר כאן," אמר. סרגיי ויתר אף הוא על הצעות בתחום האקדמי, והעדיף להישאר באי, ומאז הוא מקדיש את זמנו להכיר כל פינה בו: "הרוסים שחיים כאן לא רואים את המקומות היפים באמת. אני אוהב לטייל ולקחת עמי את משפחתי וחברים." לפני כמה שנים הוא יצא עם חבריו לסיור של שלושה שבועות ברחבי האי, ובסופם הוא כתב את ספר המדריך היחיד המקיף של סחלין, שמתורגם עתה לאנגלית.

את שעות אחר הצהריים העברנו בעצלתיים. לאחר ארוחת הפיקניק נשכבנו על החצץ שספג את חום השמש. נטליה אוסיפובה, מנהלת לשכת התיירות של סחלין, צעדה אל תוך המים הקרים בלי להסס - לא פלא, האישה המרשימה הזאת, ד"ר לביולוגיה ימית, ניהלה 300 חוקרים ועור' בדים גברים בתחנת מחקר באנטארקטיקה. עתה היא מסורה לקידום התיירות למקום שגם היא אימצה אל לבה.

ילדים חוגגים את הקיץ הקצר בחופים רחבי הידיים; בעמוד ממול: סרטני קמצ'טקה העצומים משגשגים במים הקרים של ים אוחוצק; קשת הסלע של כף וליקן מושכת מבקרים רבים

רוכבי הטרקטורונים התפלשו בבוץ בעוד הצמחייה המפתיעה בפראותה סוגרת עליהם. אף שהאי צפוני למדי, הוא נהנה מזרמים חמים של האוקיינוס השקט, והצומח מתפרע כאילו מנצל כל רגע של הקיץ הקצר

אוויר

מגדל הפיקוח של שדה התעופה של סחלין משקיף על המסלול שבו ממריאים ונוחתים המטוסים המקשרים את האי עם רוסיה הגדולה, כפי שמכנים את המדינה ביבשת.

קצב הטיסות ליעד כה מרוחק מפתיע, אך מתברר כי מרבית הנוסעים הם אנשי עסקים, נציגי חברות נפט וגז, תושבים הנוסעים ליבשת ולארצות השכנות - סין, יפן וקוריאה - שלעתים נדמה כי הקשר אליהן חזק יותר מאשר למוסקבה ולרוסיה שמעבר להרי האורל.

כשעה וחצי נסיעה משם נמצא שדה תעופה אחר, שבו מסלול נחיתה ישן שהקימו היפנים ששלטו באי במחצית הראשונה של המאה ה-20. בסמוך לו הוקם גם מקבץ מבני עץ ומכלאות שבהן סוסים וכלבים מתרוצצים. לקראתנו הלך איש שחבש כובע בוקרים ועל מגפי בוקרים. הוא הושיט את ידו ולהפתעתנו פתח בשיחה בעברית. "עד גיל 12 לא ידעתי שאני יהודי", אמר ולדימיר טרטיאקוב שגדל בסחלין. הוא סיפר על ילדותו בקהילה קטנה: "זה לא מקום רגיל. בחורף יש המון שלג, אבל האנשים חמים. בקור ובמוזג אוויר לא פשוט אי אפשר לשרוד אחרת." טרטיאקוב עלה ארצה ושירת בצה"ל. כאשר שב לבקר באי לאחר כעשור מצא מקום שונה מזה שזכר, לאחר שכסף מהנפט והגז שהחל לזרום בשנות התשעים של המאה הקודמת שינה את פניו.

בהשראת שדה התעופה ייסדו הוא ואחיו את "כנפי סחלין" - פסטיבל רוק בינלאומי שמושך אליו אלפי משתתפים. עתה הם מפעילים מרכז קהילתי במימון המדינה, המציע פעילויות לילדים ובהן רכיבה על סוסים וצינחה. הצניחה, אגב, נעשית ממטוס אנטונוב, אחד האחרונים מסוגו שנבנה בשנות התשעים על פי דגם משנות הארבעים.

המטוס הדו-כנפי הניע את מדחפיו וקרטע לעבר המסלול היפני הישן. רצנו להשיג אותו, קפצנו פנימה והמראנו. לאורך דופן המטוס נמתחו כבלים לצניחה. הסטנו את הווילונות המשובצים באדום ולבן והבטנו חזרה. תחתינו נראתה רצועת החול והסלעים החובקת את האי, ובה מגדל

רים מפוספסים באדום ולבן, הצופים אל הים הפתוח. פה ושם צצו חלקות מעובדות וגגות מנצנצים, גבעות ירוקות שבהן רועים עדרים ונחלים מתפזרים תלים כמו סרטים כסופים. אגם גדול נמתח לעבר ים אוווצק ונמהל בו עד שהיה קשה להבחין בין מים למים, בין נהר לאגם, ללגונה ולים, שפיסלו את האדמה כאילו אין לה רצון משלה. ולדימיר הרים קולו מעל לרעש המנועים והצביע על מפעל גז, מנחת שהוכן למעבורת חלל וקווי מלכודות ורשתות שהכתימו מעט את יופיו של הטבע.

לאחר הטיסה המשכנו להתנדוד באוויר, עם עלייתנו לקו רכבל חדש שעדיין לא נפתח לציבור, באתר הסקי Gorny Vozduh (Mountain Air), המתנשא מעל הכיפה יו'נו'סחלינסק (Yuzhno-Sakhalinsk). מצד אחד של ההר ניבטה אלינו העיר, על רחובותיה הרחבים ושדרת המבנים הציבוריים: מוזיאון הויכרון שברחבתו ניצב טנק T-34, כיפות כנסיית המולד החדשה והמבהיקה, ובהמשך פארק גגארין (Gagarin), שבו מטיילים התרשבים על רקע פסלים של גיבורי ברית המועצות. בצדו האחר נשקפו הרים מכוסים יערות, הנצבעים בצבעי שלכת עזים בסתיו. היפנים קראו למקום "הר השמש העולה" וערכו במדרונותיו אימונים צבאיים. כיום המסלולים, במגוון דרגות קושי, הם אתר מועדף לנופשים ולגולשים מקצוענים מרחבי סיה ומהמזרח הרחוק.

יבשה

שיירת הטרקטורונים ואחריה ג'יפ צבאי קטן שהוסב לליווי טיולי שטח, ובו יושבתי בחוקה במושב האחורי, יצאה מהכפר קיז (Keez) שבפאתי יו'נו'סחלינסק. בדרך לכפר עברנו על פני בתים סובייטיים בעלי חמש קומות, שעל קירותיהם עדיין חקוק סמל המגל והחרב, פסל של לנין ובתי עץ שצבעם מתקלף ובחצרותיהם ערוגות ירקות.

כביש העפר הוביל אל תוך היער. חברת Start Safari, שארגנה את הסיוור, מבטאת את השגשוג התיירותי בעל פוטנציאל ההרפתקאות שסחלין מציע: טיולי שטח, ראפטינג, חקר מערות, טיפוס סלעים, אופני שטח.

דיורמה מתארת קרבות קשים בין יפן לרוסיה על השליטה באיים הקוריליים; למעלה: חילוץ בטיול ג'יפים בלב האי; בעמוד ממול: מטוס אנטונוב ממריא ממסלול יפני ישן; תושבים חולפים על פני מוזיאון הניצחון ואנדרטת הזיכרון

כדאי לדעת

האיים הקוריליים

מסתורין אופף את שרשרת האיים הקוריליים הנמתחת בקשת לאורך כ־1,300 קילומטרים ממזרח לסחלין, מחצי האי קמצ'טקה דרומה אל האי היפני הוקאידו. האיים הם חלק מטבעת האש המקיפה את האוקיינוס השקט, ויש בהם יותר ממאה הרי געש, מעל ומתחת לפני הים, שעשרות מהם נחשבים פעילים. רק מעטים מ־56 האיים הרשמיים מיושבים, וסלעים רבים המגיחים מתוך הים לא נספרו כלל.

הנופים הבתוליים של האיים דרמטיים – מצוקי סלע חשופים הנופלים לתוך לגונות תכולות, נופי ירח וולקניים, אגמים מבעבעים, נביעות גיאותרמיות, זרמי לבה שקפאו ותצורות סלע גיאומטריות. קושניר (Kushanir) ואיטורופ (Iturup), האיים הדרומיים בקבוצה, שנמנים עם אלה המיושבים, מקבלים את מספר המבקרים הגדול ביותר. יפן עדיין טוענת לבעלות היסטורית על שניהם, וגם על שני איונים נוספים, אף שהעולם מכיר בריבונות הרוסית עליהם מתוקף הסכמים שנחתמו בתום מלחמת העולם השנייה.

סחלין משמש בסיס מצוין לסיור באיים הקוריליים, אך דרוש לכך יצר הרפתקנות, וגם אוויר רוח, בשל הסרבול הכרוך בצורך בהיתרים מיוחדים ומגז אוויר המכתיב את זמני ההפלגות והטיסות. מי שאינו רוצה להתמודד עם הים הסוער ולוח הזמנים הגמיש של הספינות המסחריות המשייטות בין האיים יכול לבחור בטיסה, שהאמינה ביותר היא זו המגיעה לשרה התעופה החדש באיטורופ, שנפתח ב־2014. כמה חברות שיט בינלאומיות מציעות מסלולים בים אוחוצק, הכוללים את האיים הקוריליים. סיורים מסחלין ניתן לארגן באמצעות חברות תיירות מקומיות. בכל מקרה, כדאי לתכננם מבעוד מועד כדי לא להתעכב בהמתנה להיתרים, אם כי איש אינו יכול לשלוט בגלי הים ובמגז האוויר.

מונרן

האי הזעיר, שבנה קילומטרים ארוכו וארבעה רוחבו, הסמוך לקצהו המערבי של סחלין, שורטט במפות היפניות במאה ה־17, כאשר גילה אותו סמוראי באחת מהפלגותיו. הוא התגלה פעם שנייה על ידי הצרפתים, שסימנו אותו במפות אירופיות במאה ה־18, ואשר קראו לו על שם הקצין שמונה על מלאכת המיכוי – Moneron.

בשל זרם חם מהאוקיינוס השקט משגשג באי טבע נדיר. כל שטחו והמים שסביבו הוכרזו שמורה. רק מספר מצומצם של מבקרים מורשה לבקר באי בכל פעם. יש בו בית הארחה השומר על עקרונות תיירות בת־קיימא. באי אוכלוסיות גדולות של אריות ים, וצפיים בו אינספור מיני עופות. מי שמוכן לצלול במים הקרים והצלולים, שניתן לראות בהם למרחק עשרות מטרים, מגלה עולם עשיר ונדיר ובו סרטנים וצדפות אנדמיים, כוכבי ים ססגוניים, מאות מיני דגים ולעתים גם דולפינים ולווייתנים.

השיט למונרן חוצה את מצר הטורים הסוער. במזג אוויר רגוע ההפלגה של כ־50 קילומטרים נמשכת שלוש שעות. ניתן להזמין סיורים במונרן באמצעות חברות תיירות ביז'נרסחלינסק.

צילום ומפה: Sutterstock

מגוון מיני העופות מושך צפרים מרחבי רוסיה והעולם, והשפע העצום של הדגים מהווה מוקד עלייה לרגל של חובבי דיג ספורטיבי. מהחוף ניתן גם לצפות במיני לווייתנים, כלבי ים ולעתים גם נבתנים, ובמעבה היערות יש סיכוי טוב לפגוש דוב.

הנתיב הפך צר ומחורץ ככל שהוא טיפס בגבעות. רוכבי הטרקטורונים התפלשו (ולפעמים התהפכו) בבוץ הטובעני בעוד הצמחייה המפתיעה בפ־ראותה סוגרת עליהם. אף שהאי צפוני למדי, הוא נהנה מזרמים חמים של האוקיינוס השקט, והצומח מתפרע כאילו מנצל כל רגע של הקיץ הקצר. שיחים שעליהם דומים לאוזני פיל (ואשר צ'כוב תיארם כמטריות), שרכים מתולתלים, מטפסים המסתלסלים סביב גזעי עצים גבוהים וחורשות חזרן המתנשאות לגובה שלושה מטרים - כל אלה אינם מתקשרים בדמיון עם רוסיה הקרה, אך לטבע כאן יש דעה משלו.

במזלג בדרך איבדנו חלק מהשיירה והמשכנו לעבר פסי הרכבת היפ־נית הישנים. העצים יצרו מנהרה ירוקה מעל גג הג'יפ, שקיפץ על אדני המסילה הנטושה. במנהרת הבטון של הרכבת צעדו מולנו טיילים שהגיעו מהכפר שלמרגלות הרכס.

חברנו שוב לאנשי הטרקטורונים, שבשלב הזה כבר היו מרוחים בשכבת בוץ נדיבה, והמשכנו ברגל אל עבר קרחת יער גדולה, שבה נגלו נביעות בוץ גיאותרמיות. הבעבוע המהפנט של המיני־גיזורים האלה הזכיר כי סחלין יושב על שדה וולקני פעיל שאוצר בתוכו הפתעות.

כמו מסלול הנחיתה הישן ופסי הרכבת היפנית, כך פזורים בכל רחבי האי מזכרות להיסטוריה ההפכפכה שלו. לצד הדרך לקורסקוב (Korsakov), עיר הנמל הראשית של סחלין, טיפסנו אל אנדרטה ועליה כיתובים ביפ־נית, שהסתתרה בינות לצמחייה גבוהה ולענני החרקים שזומזמו במעופם. מהאנדרטה צפינו במכלית גו שעגנה במזח - עברו של סחלין ועתידו ניבטו אלינו משני עברי הכביש בו בזמן והזכירו עד כמה חשוב היום לשמור על הטבע הנדיר שלו. ●

הכותבת והצלם היו אורחי לשכת התיירות של מחוז סחלין

נמל קורסקוב מנצנץ לעת ערב; למעלה: תושבים ואנשי עסקים המבקרים בסחלין תבלים בפאב אירי; בעמוד ממול: מושבת כלבי ים באיים הקוריליים

